

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA
FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Núm. 237

QUÈ CAL SABER?

ROTAR I RODAR

○ Els planetes, els satèl·lits i altres cossos sòlids que giren al voltant d'un eix (interior o exterior al cos) experimenten un moviment de **rotació**. En aquest tipus de moviment, els punts del cos descriuen circumferències amb els centres alineats i fixos, continguts en el que s'anomena **eix de rotació**. Sovint usem el verb **rotar** per a referir-nos a aquest moviment, com en la frase: *El satèl·lit comença a rotar quan és posat en òrbita*. Aquest ús del verb **rotar** és un calc de l'espanyol i és incorrecte en català. En espanyol, *rotar* significa, segons el *Diccionario de la Lengua Española* (DRAE), 'dar vueltas alrededor de un eje', i, de fet, es considera un sinònim de *rodar*, que és el terme preferent. En segon lloc, també significa 'seguir un turno en cargos, comisiones, etc.'. En tercer lloc, el DRAE recull també el significat 'eructar, regoldar, regurgitar', que marca com a aragonesisme i que ja no apareix a la vint-i-tresena edició del DRAE.

Aquest darrer sentit coincideix amb el significat principal del terme català segons el *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC). En català, **rotar** vol dir 'fer rots' i, certament, hauria de sonar estrany afirmar que un planeta «rota». El verb que usem per a referir-nos al moviment de rotació és **rodar**, i l'hem de fer servir tant per a dir que una baldufa roda pel terra, com per a parlar de la **rotació** dels cossos celestes (noteu que, en singular, l'adjectiu s'escriu **celeste**, i no *celest*) i d'altres usos científics referits a la mecànica del moviment. És a dir, un planeta o un satèl·lit **roden** (o **giren**) al voltant del seu eix, però no *roten*. El nom **rotació** i l'adjectiu **rotatori** s'escriuen amb *t* perquè tenen un origen culte, mentre que el verb **rodar** és un mot patrimonial.

○ Per a la segona accepció del verb *rotar* en espanyol, 'seguir un turno en cargos, comisiones, etc.', els verbs catalans adients són **alternar** o **succeir**. Per tant, cal dir *El càrrec de secretari s'alterna cada quatre anys, o, He succeït al vocal en l'exercici del càrrec*, i hem d'evitar frases com ara: *El càrrec de secretari rota cada quatre anys, o He rotat el vocal en l'exercici del seu càrrec*. Si tenim present el sentit real de **rotar** en català, aquestes darreres frases ens haurien de semblar ben estranyes.